

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут права

Кафедра приватного права

Затверджено
Науково-методична рада ДПУ,
від ____ . 2023 № ____
Голова НМР _____ І.І. Шемелинець

Робоча програма
навчальної дисципліни
«Здійснення та захист права на соціальне забезпечення»
для підготовки здобувачів вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня денної форми навчання
галузь знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»
освітньо-наукова програма: «Право»

Статус дисципліни: вибіркова

Ірпінь – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Здійснення та захист права на соціальне забезпечення» укладена на основі освітньо-наукової програми «Право» третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 081 «Право», затвердженої Вченою радою Університету _____ року, протокол № _____.

Укладачі:

О.Є. Костюченко, д.ю.н., професор,
професор кафедри приватного права

Гарант освітньої програми

Ю.І. Аністратенко, д.ю.н., доцент, професор
кафедри публічного права

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою приватного права від _____ 2023 р. №__.

Завідувач кафедри

І.В. Чеховська, д.ю.н., професор

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту права від _____ 2023 р. №__.

Голова вченої ради

В.В. Топчій, д.ю.н., професор

Завідувач
навчально-методичного відділу

І.В. Качур к.б.н., доцент

Реєстраційний № _____

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Передмова.....	4
2. Опис навчальної дисципліни.....	5
2.1. Компетентності і результати навчання.....	5
2.2. Пререквізити та постреквізити.....	6
2.3. Структура навчальної дисципліни.....	7
3. Програма навчальної дисципліни.....	12
4. Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.....	19
5. Засоби діагностики результатів навчання.....	23
6. Форми та питання поточного та підсумкового контролю.....	24
7. Рекомендована література.....	28
8. Лист моніторингу.....	30

1. ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Здійснення та захист права на соціальне забезпечення» належить до вибіркової дисципліни при підготовці здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 081 «Право» і освітньо-наукової програми «Право», за результатами вивчення якої у здобувачів формується система науково-теоретичних та практичних у сфері правового регулювання відносин у сфері праці відповідно до законодавства Європейського Союзу.

Метою навчальної дисципліни «Здійснення та захист права на соціальне забезпечення» є узагальнення та систематизація отриманих в процесі навчання знань, вмінь та навичок щодо змісту правових засобів охорони і захисту соціальних прав громадян, зокрема щодо соціального забезпечення. Дати здобувачам освіти необхідні теоретичні знання та практичні навички самостійної роботи з нормативними актами щодо правового регулювання основних соціальних прав громадян у сфері соціального забезпечення як на рівні держави, так і на рівні соціального партнерства. Сформувати вміння проводити наукові дослідження у сфері соціального забезпечення.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити здобувачів з особливостями понятійного апарату у сфері охорони і захисту прав громадян на соціальне забезпечення;
- навчити здобувачів застосовувати різні методологічні підходи в процесі дослідження правових проблем реалізації та захисту права на соціальне забезпечення;
- сформувати навички самостійної роботи науковою літературою в контексті співвідношення державного і договірної регулювання соціального забезпечення;
- сформувати навички аргументації правової позиції щодо захисту права на соціальне забезпечення;
- поглибити теоретичні знання щодо організаційно-правових форм реалізації права на соціальне забезпечення;
- поглибити вміння, навички наукового аналізу та викладу правової позиції відповідно до обраних форм і способів захисту права на соціальне забезпечення;
- сформувати стійкі навички визначення особливостей судового захисту права на соціальне забезпечення;
- сформувати навички підготовки правових висновків, проєктів нормативно-правових актів та актів соціального партнерства у сфері соціального забезпечення громадян.

Методи навчання: логіко-графічного структурування, дедуктивний метод та методи абстрагування й узагальнення, формально-юридичний та порівняльно-правовий методи, теоретико-прогностичний. Також використовуються продуктивні методи навчання, спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів: дискусії, бесіди, презентації, робота в малих групах, круглі столи, індивідуальна дослідницька робота.

Організація поточного та підсумкового контролю знань

Контроль роботи здобувача вищої освіти є необхідним компонентом навчального процесу, який має на меті визначення реального рівня професійної підготовки здобувача, а також надання необхідних рекомендацій, які будуть сприяти подальшому розвитку його творчої особистості. Об'єктами контролю є отримані здобувачами знання у процесі засвоєння матеріалу дисципліни на лекціях, семінарських заняттях, диспутах та під час виконання індивідуальних завдань. Логічним завершенням процесу контролю є процедура оцінювання отриманих здобувачем знань. Підсумковий контроль передбачає складання здобувачами екзамену.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показники	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 5	
Модулів - 3	Рік підготовки:
Змістових модулів - 2	2-й
Загальна кількість годин – 150	Семестр
	1-й
	Лекції
АП-22-6	26 год.
	Семінарські
	24 год.
	Лабораторні
	-
	Самостійна робота
	97 год.
	Індивід.-консультац. робота: 3 год.
Форма семестрового контролю: екзамен	

2.1. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності	Результати навчання
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.
Здатність працювати в міжнародному контексті та адаптувати його у вітчизняне	Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.
Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері права на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.
Здатність знаходити, контекстуалізувати та інтерпретувати значну кількість теоретичного та нормативного матеріалу.	Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.

Набуття глибоких, обґрунтованих фахових знань; детальні або дуже детальні знання спеціальної області дослідження в галузі права у поєднанні зі знаннями загальної наукової дискусії та внеску до індивідуальної області дослідження.	
Здатність аналізувати методологічні проблеми загальної теорії права, галузевих юридичних наук.	
Здатність до критичного аналізу знань та розуміння предметної області дослідження з оцінкою та синтезом нових комплексних ідей.	
Здатність виокремлювати, систематизувати та аналізувати актуальні проблеми, пов'язані з творенням, реалізацією та застосуванням права, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.	
Здатність розробляти проекти нормативно-правових та правозастосовних актів, здійснювати експертну діяльність та надавати висновки спеціаліста у сфері права	

2.2.ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ

Пререквізитами вивчення даної навчальної дисципліни є базові теоретичні та прикладні дисципліни, зокрема, дисципліни «Філософія правничої науки», «Теоретико-прикладні аспекти законотворення», «Актуальні проблеми трудового та соціального права», «Методологія приватного права».

Постреквізитами навчальної дисципліни є: «Актуальні проблеми адаптації національного законодавства до права ЄС», «Трудове право Європейського Союзу» та інші.

2.3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Академічна група АП-22-6

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінар. заняття (год.)	Інд.-конс. робота під керівництвом викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ І						
Змістовий модуль 1. Теоретико-правові засади здійснення та захисту права на соціальне забезпечення – 1,5 кредити 45 год. (Теми 1-2)						
Т.1	Право на соціальне забезпечення у системі соціальних прав	4	4	-	15	23
Т.2	Методологічні засади здійснення та захисту права на соціальне забезпечення	2	4	-	16	22
Всього по модулю:		6	8	-	31	45
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
МОДУЛЬ ІІ						
Змістовий модуль 2. Здійснення права на соціальне забезпечення – 1,5 кредити 45 год. (Теми 3-4)						
Т.3	Державне та договірне регулювання соціального забезпечення в Україні	4	2	-	16	22
Т.4	Організаційно-правові форми реалізації права на соціальне забезпечення	4	4	-	15	23
Всього по модулю:		8	6	-	31	45
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
МОДУЛЬ ІІІ						
Змістовий модуль 3. Захист права на соціальне забезпечення – 2 кредити 60 год. (Теми 5-7)						
Т.5	Поняття та зміст захисту права на соціальне забезпечення	4	2	-	12	18
Т.6	Форми і способи захисту права на соціальне забезпечення	4	4	-	12	20
Т.7	Особливості судового захисту права на соціальне забезпечення	4	4	3	11	22
Всього по модулю:		12	10	3	35	60
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
Форма підсумкового контролю – екзамен						
Разом годин з курсу:		26	24	3	97	150

РЕЙТИНГ-ПЛАН

Денна форма навчання

Години	Тема	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)
4	Т1. Право на соціальне забезпечення у системі соціальних прав	Лекція	Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.	0
4	Т1. Право на соціальне забезпечення у системі соціальних прав	Семинар	Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.	2+2=4
2	Т 2. Методологічні засади здійснення та захисту права на соціальне забезпечення	Лекція	Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.	0
4	Т 2. Методологічні засади здійснення та захисту права на соціальне забезпечення	Семинар	Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.	2+2=4
	Т 1-2	Поточний модульний контроль 1	Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.	5
Усього за модулем 1				13
4	Т 3. Державне та договірне регулювання соціального забезпечення в Україні	Лекція	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.	0

2	Т 3. Державне та договірне регулювання соціального забезпечення в Україні	Семінар	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.	2
4	Т 4. Організаційно-правові форми реалізації права на соціальне забезпечення	Лекція	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.	0
4	Т 4. Організаційно-правові форми реалізації права на соціальне забезпечення	Семінар	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.	2+2=4
	Т 3-4	Поточний модульний контроль 2	Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.	5
Усього за модулем 2				11
4	Т 5. Поняття та зміст захисту права на соціальне забезпечення	Лекція	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.	0
2	Т 5. Поняття та зміст захисту права на соціальне забезпечення	Семінар	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і	2

			розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.	
4	Т 6. Форми і способи захисту права на соціальне забезпечення	Лекція	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.	0
4	Т 6. Форми і способи захисту права на соціальне забезпечення	Семінар	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.	2+2=4
4	Т 7. Особливості судового захисту права на соціальне забезпечення	Лекція	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.	0
4	Т 7. Особливості судового захисту права на соціальне забезпечення	Семінар	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.	2+2=4
3	Т 7. Особливості судового захисту права на соціальне забезпечення	Інд.роб	Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень,	10

			отримання нових знань та здійснення інновацій	
	Т 5-7	Поточний модульний контроль 3	Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.	6
	Усього за модулем 3			26
	Підсумковий модульний контроль - екзамен		Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.	50
	Усього за курсом			100

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль № 1.

Теоретико-правові засади здійснення та захисту права на соціальне забезпечення

Тема 1. Право на соціальне забезпечення у системі соціальних прав

План лекційного заняття

1. Соціальні права у міжнародному та національному законодавстві
2. Співвідношення понять «право на соціальне забезпечення» та «право на соціальний захист»
3. Конвенція МОП про основні цілі та норми соціальної політики № 117.
4. Соціальна політика держави.
5. Світові моделі соціальної політики

План семінарського заняття

1. Поняття, зміст та значення права на соціальне забезпечення.
2. Місце та роль права на соціальне забезпечення в системі соціальних прав.
3. Взаємозв'язок права на соціальне забезпечення з іншими соціальними правами.
4. Проблеми реалізації права на соціальне забезпечення в Україні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Соціальне забезпечення через призму міжнародних норм та стандартів.
2. Роль міжнародних актів у визначенні правових умов соціального забезпечення в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Чому право на соціальне забезпечення є важливим соціальним правом?
2. Яке місце право на соціальне забезпечення займає в системі соціальних прав?
3. Як право на соціальне забезпечення взаємопов'язане з іншими соціальними правами?
4. Яке значення права на соціальне забезпечення для забезпечення гідного рівня життя людини?
5. Який зв'язок існує між правом на соціальне забезпечення та правом на працю?
6. Яке значення права на соціальне забезпечення для забезпечення рівних можливостей для всіх людей?
7. Які проблеми існують у реалізації права на соціальне забезпечення в Україні?
8. Які заходи необхідно вжити для покращення реалізації права на соціальне забезпечення в Україні?

Рекомендована література:

[основна: 1-4; допоміжна: 1-3, 5, 6, 31; інформаційні ресурси Інтернет: 1-5; міжнародні видання: 1-3]

Тема 2. Методологічні засади здійснення та захисту права на соціальне забезпечення

План лекційного заняття

1. Поняття здійснення суб'єктивного права.
2. Принципи здійснення суб'єктивного права на соціальне забезпечення.
3. Межі здійснення суб'єктивного права на соціальне забезпечення.
4. Зловживання правом в процесі здійснення та захисту права на соціальне забезпечення.
5. Зловживання матеріальними та процесуальними правами.

План семінарського заняття

1. Поняття, зміст та значення методологічних засад здійснення та захисту права на соціальне забезпечення;
2. Основні принципи здійснення та захисту права на соціальне забезпечення;
3. Проблеми реалізації здійснення та захисту права на соціальне забезпечення в Україні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Методологічні засади здійснення та захисту права на соціальне забезпечення.

2. Принцип рівності перед законом та його вплив на здійснення та захист права на соціальне забезпечення.

3. Принцип солідарності та його роль у здійсненні та захисті права на соціальне забезпечення.

Питання для самоконтролю

1. Які методи здійснення права на соціальне забезпечення найбільш ефективні?
2. Які способи захисту права на соціальне забезпечення найбільш ефективні?
3. Які проблеми існують у реалізації права на соціальне забезпечення через недосконалість законодавства?
4. Які заходи необхідно вжити для покращення реалізації права на соціальне забезпечення через підвищення рівня інформованості населення?

Рекомендована література

[основна: 1, 2, 4; допоміжна: 28, 30-32; інформаційні ресурси Інтернет: 3-6; міжнародні видання: 2]

МОДУЛЬ 2

Здійснення права на соціальне забезпечення № 2.

Особлива частина

Тема 3. Державне та договірне регулювання соціального забезпечення в Україні

План лекційного заняття

1. Міжнародні соціальні стандарти.
2. Правовий статус суб'єктів права соціального забезпечення.
3. Система соціальних ризиків за законодавством України.
4. Державні соціальні стандарти та нормативи соціального забезпечення.
5. Види правовідносин із соціального забезпечення.

План семінарського заняття

1. Міжнародні стандарти у системі соціального забезпечення.
2. Основні принципи державного та договірного регулювання соціального забезпечення.
3. Особливості державного та договірного регулювання окремих видів соціального забезпечення.
4. Проблеми державного та договірного регулювання соціального забезпечення в Україні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Охарактеризуйте державне регулювання соціального забезпечення.
2. Специфіка договірного регулювання соціального забезпечення.
3. Основні принципи державного та договірного регулювання соціального забезпечення.
4. Роль державного та договірного регулювання соціального забезпечення для реалізації права на соціальне забезпечення.

Питання для самоконтролю

1. Роль державних соціальних стандартів для забезпечення гідного рівня життя людини.
2. Види суб'єктів соціального забезпечення існують.
3. Охарактеризуйте зміст та види правовідносин із соціального забезпечення.
4. Зв'язок існує між державними соціальними стандартами та економічним розвитком країни.
5. Які державні соціальні стандарти необхідно впровадити в Україні для покращення реалізації права на соціальне забезпечення?

Рекомендована література

[основна: 1- 4; допоміжна: 1-4, 6-27, 32; інформаційні ресурси Інтернет: 1-5; міжнародні видання: 1]

Тема 4. Організаційно-правові форми реалізації права на соціальне забезпечення

План лекційного заняття

1. Поняття та види організаційно-правових форм соціального забезпечення в Україні.
2. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування – основна організаційно-правова форма соціального забезпечення.

3. Правові умови недержавного соціального страхування в Україні

План семінарського заняття

1. Правові умови загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
2. Недержавне пенсійне страхування.
2. Соціальне забезпечення у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням.
3. Загальнообов'язкове соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.
4. Загальнообов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Проаналізуйте залежність розміру страхових виплат у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування від страхового стажу.
2. Особливості, суть та значення недержавного соціального страхування за законодавством України.
3. Соціальні допомоги та соціальні послуги в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст поняття «форма соціального забезпечення».
2. «Організаційно-правова форма соціального забезпечення» як категорія права.
3. Відмінності між організаційно-правовими формами та видами соціального забезпечення.
4. Джерела фінансування як критерій розмежування організаційно-правових форм соціального забезпечення.
5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування за законодавством України.
6. Види недержавного соціального забезпечення в Україні.

Рекомендована література

[основна: 1-4; допоміжна: 1, 7-27, 32; інформаційні ресурси Інтернет: 1-5; міжнародні видання: 1-3]

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль № 3.

Захист права на соціальне забезпечення

Тема 5. Поняття та зміст захисту права на соціальне забезпечення

План лекційного заняття

1. Правова природа захисту суб'єктивного права.
2. Захисту права на соціальне забезпечення у механізмі правового регулювання.
3. Співвідношення понять «охорона» та «захист» права на соціальне забезпечення.

План семінарського заняття

1. Поняття, зміст та значення захисту права на соціальне забезпечення.
2. Охорона та захист права на соціальне забезпечення.
3. Проблеми реалізації права на соціальне забезпечення в Україні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Види порушень права на соціальне забезпечення.
2. Акти правозастосування щодо захисту права на соціальне забезпечення.
3. Суб'єкти правомочні захищати права у сфері соціального забезпечення.

Питання для самоконтролю

1. Охорона права на соціальне забезпечення.
2. Захист права на соціальне забезпечення.
3. Механізм правового регулювання як інструмент забезпечення соціальних прав громадян.
4. Причини виникнення спорів у сфері соціального забезпечення.

Рекомендована література

[основна: 1, 2, 4; допоміжна: 1, 28, 29; інформаційні ресурси Інтернет: 1, 3-5; міжнародні видання: 2]

Тема 6. Форми і способи захисту права на соціальне забезпечення

План лекційного заняття

1. Форми захисту суб'єктивного права на соціальне забезпечення.
2. Визнання права на соціальне забезпечення.
3. Припинення дій, що порушують право на соціальне забезпечення. Відновлення становища, яке існувало до порушення
4. Відшкодування збитків та відшкодування шкоди завданої здоров'ю.
5. Відшкодування моральної шкоди.

План практичного заняття

1. Юрисдикційні форми захисту права на соціальне забезпечення.
2. Неюрисдикційні форми захисту права на соціальне забезпечення.
3. Основні способи захисту права на соціальне забезпечення.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Форми захисту права на соціальне забезпечення відповідно до законодавства України.
2. Способи захисту права на соціальне забезпечення відповідно до законодавства України.
3. Міжнародний захист права на соціальне забезпечення.

Питання для самоконтролю

1. Які основні форми захисту права на соціальне забезпечення?
2. Яке значення кожної з основних форм захисту права на соціальне забезпечення?
3. Які основні способи захисту права на соціальне забезпечення?
Яке значення кожного з основних способів захисту права на соціальне забезпечення?
4. Особливості застосування основних форм та способів захисту права на соціальне забезпечення в Україні
5. Які проблеми існують у реалізації права на соціальне забезпечення в Україні в контексті форм та способів його захисту?

Рекомендована література

[основна: 1, 2; допоміжна: 1, 2, 31; інформаційні ресурси Інтернет: 3-6; міжнародні видання: 3]

Тема 7. Особливості судового захисту права на соціальне забезпечення

План лекційного заняття

1. Захист права на соціальний захист на випадок безробіття.
2. Захист права соціальний захист у разі тимчасової втрати працездатності.
3. Захист права на соціальне забезпечення та достатній життєвий рівень для внутрішньо переміщених осіб.
4. Захист права на соціальне забезпечення для учасників бойових дій та ветеранів війни.
5. Захист права на соціальне забезпечення у разі настання виробничої травми, професійного захворювання чи нещасного випадку на виробництві.
6. Захист права на соціальне забезпечення у старості.

План семінарського заняття

1. Правові позиції Конституційного Суду України щодо захисту соціальних прав, зокрема у сфері соціального забезпечення.
2. Практика Європейського Суду з прав людини щодо захисту прав на соціальне забезпечення.
3. Захист прав на соціальне забезпечення у системі національних судів.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Підстави для звернення до суду за захистом права на соціальне забезпечення.
2. Порядок розгляду справ про захист права на соціальне забезпечення.
3. Особливості судового захисту права на соціальне забезпечення в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Загальні положення про судовий захист права на соціальне забезпечення.
2. Значення судового захисту права на соціальне забезпечення.
3. Види прав, що захищаються у сфері соціального забезпечення.
4. Роль судової практики у захисті прав на соціальне забезпечення.

Індивідуально-консультаційна робота

Підготувати доповідь, есе, тези, аналітичний опис тощо на однією із запропонованих тем:

1. Юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту права на соціальне забезпечення в Україні.

3. Самозахист соціально прав як правова форма захисту.

4. Практика ЄСПД щодо призначення пенсій.

5. Практика ЄСПЛ щодо призначення державної допомоги.

6. Практика ЄСПЛ щодо дискримінації при призначенні пенсії.

7. Практика ЄСПЛ щодо зменшення пенсій чи допомог, а також затримка їх виплати.

8. Вітчизняна практика судового захисту права на пенсію та її перерахунок.

9. Вітчизняна практика судового захисту права на державну соціальну допомогу.

10. Особливості захисту соціальних прав громадян в умовах воєнного стану.

Рекомендована література

[основна: 1-4; допоміжна: 1, 28, 29; інформаційні ресурси Інтернет: 3-6; міжнародні видання: 2, 3]

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії оцінювання (денна форма навчання)

Розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати на семінарському або практичному занятті, представлено в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Розподіл балів за семінарське (практичні) заняття

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки	2
Оцінюється робота здобувача, який в основному розкрив зміст теоретичних питань або переконливо аргументує свою позицію у вирішенні практичного завдання. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки	1,5
Оцінюється робота здобувача, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання або вирішив практичне завдання по суті (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання або практичні завдання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі	0

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE (максимально до 5 балів).

Виконання самостійної роботи, як правило, оцінюється під час проведення контактного заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться письмово.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
	Денна ф.н.
Теоретичні питання (2)	до 2,5 б.
Всього	5

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

У робочій програмі до теми 7 зазначено форму виконання індивідуального завдання та пропонується орієнтовний перелік тем для його виконання. Індивідуальна робота оцінюється до 10 б.

Індивідуальна робота може виконуватись у формі доповіді (есе, тез, аналітичний опис). Структура доповіді передбачає актуальність проблематики; мету доповіді; методи та результати і висновки. Доповідь має супроводжуватись презентацією. Обсяг доповіді до 10 стор. тексту.

Таблиця 4.3

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
10	Послідовність, логічність написання індивідуальної роботи, а також підготовка презентації та, відповідно, її захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.
від 9 до 1	Послідовність, логічність виконання індивідуальної роботи, але з помилками (методичного або методологічного характеру)
0	Не підготовлено доповідь, реферат, есе тощо.

Таблиця 4.4

Відповідність підсумкової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен, курсова робота, практика	Залік
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	добре	
70-79	C	добре		
60-69	D	задовільно	задовільно	
50-59	E	достатньо		
35-49	FX	незадовільно можливістю повторного складання	незадовільно	незараховано
0-34	F	незадовільно обов'язковим повторним вивченням курсу		

Результати складання екзамену оцінюються і вносяться у відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни «Здійснення та захист права на соціальне забезпечення» використовуються наступні засоби оцінювання:

- екзамен;
- тести;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ;

- аналітичні описи (звіти), реферати, есе;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- кейси та ситуаційні вправи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. ФОРМИ ТА ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль - контрольні заходи, які здійснюються впродовж модуля з метою оцінювання рівня навчальних досягнень здобувача вищої освіти. Основна мета поточного контролю - забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами вищої освіти; перевірка готовності сприйняття здобувачами навчального матеріалу дисципліни, оцінювання досягнених ними програмних результатів навчання, управління їх навчальною мотивацією.

Форми поточного контролю (контрольних заходів):

- 1) модульні (а) контрольні(а) роботи(а);
- 2) письмові, усні опитування на семінарських та практичних заняттях;
- 3) есе за темою індивідуального завдання;
- 4) реферат, стаття за темою індивідуального завдання;
- 5) презентація за темою індивідуального завдання;
- 6) кейси та ситуаційні завдання;
- 7) тестування за темами;

В процесі поточного контролю оцінюється СРС над досліджуваним матеріалом: повнота виконання завдань, рівень засвоєння навчальних матеріалів та окремих розділів навчальної дисципліни, робота з додатковою літературою, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи тощо.

Семестровий модуль завершується модульною контрольною роботою (МКР). Модульні(а) контрольні(а) роботи(а) є обов'язковою формою поточного контролю. Модульна контрольна робота може виконуватися від руки або друком на комп'ютері.

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни проводиться після завершення її вивчення з метою встановлення досягнення здобувачем вищої освіти заявлених результатів навчання і оцінювання рівня цих досягнень. Форма підсумкового контролю з дисципліни - екзамен.

6.1. Перелік питань до поточного контролю 1

1. Основні соціальні права громадян за законодавством України.
2. Поняття та характеристика права на соціальний захист.
3. Особливості правового регулювання соціального забезпечення в Україні
4. Характеристика міжнародних стандартів соціального забезпечення.
5. Система законодавства України щодо правового забезпечення реалізації та захисту права на соціальне забезпечення.
6. Роль локальних нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення.
7. Зловживання правом в процесі здійснення та захисту права на соціальне забезпечення.
8. Соціальна політика держави та її моделі.
9. Принципи соціального забезпечення громадян.
10. Охарактеризуйте правовий зміст поняття здійснення права на соціальне забезпечення.

6.2. Перелік питань до поточного контролю 2

1. Характеристика загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.
2. Договірні форми соціального забезпечення громадян.
3. Співвідношення державного і договірної регулювання соціального забезпечення в Україні.
4. Державні стандарти соціального забезпечення: зміст та головне призначення.
5. Державні соціальні стандарти в Україні.
6. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

7. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування у разі настання тимчасової втрати працездатності.
8. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування при настанні старості.
9. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування у разі отримання професійного захворювання або каліцтва.
10. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування за законодавством України.

6.3. Перелік питань до поточного контролю 3

1. Правова природа захисту права на соціальне забезпечення.
2. Юрисдикція розгляду спорів у сфері соціального забезпечення громадян.
3. Юрисдикційні форми захисту права на соціальне забезпечення в Україні.
4. Неюрисдикційні форми захисту права на соціальне забезпечення в Україні.
5. Судова практика розгляду спорів у сфері соціального забезпечення у системі національних судів.
6. Практика ЄСПЛ щодо захисту прав громадян на соціальне забезпечення.
7. Особливості заповнення формуляру заяви, що подається до Європейського суду з прав людини.
8. Правовий зміст права на захист.
9. Захист прав на соціальне забезпечення учасників бойових дій та ветеранів війни.
10. Проблеми реалізації права на захист у сфері соціального забезпечення в Україні.

6.4. Перелік питань до екзамену

1. Охарактеризуйте види соціального забезпечення передбачені законодавством України.
2. Проаналізуйте повноваження та компетенцію органів та установи, які відповідають за надання соціального забезпечення громадянам.
3. Розкрийте суть та значення права громадян на соціальне забезпечення.
4. Охарактеризуйте способи захисту права на соціальне забезпечення передбачені законодавством України.
5. Охарактеризуйте юрисдикційні форми захисту права на соціальне забезпечення.
6. Охарактеризуйте неюрисдикційні форми захисту права на соціальне забезпечення.
7. Правові умови для отримання пенсії за віком в Україні.
8. Види соціальної допомоги, що надаються малозабезпеченим сім'ям в Україні.
9. Соціальне забезпечення особи з інвалідністю в Україні.
10. Розкрийте процедуру оскарження рішення органу соціального захисту, яке не відповідає закону.
11. Фактори забезпечення ефективності здійснення права на соціальне забезпечення.
12. Співвідношення понять «соціальний захист» та «соціальне забезпечення».
13. Державні стандарти та їх призначення у сфері соціального забезпечення.
14. Охарактеризуйте способи захисту права на соціальне забезпечення в Україні.
15. Розкрийте зміст та значення договірної регулювання соціального забезпечення.
16. Головна роль загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.
17. Розкрийте зміст загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.
18. Правові позиції Конституційного Суду України з питань здійснення та захисту соціальних прав громадян.
19. Міжнародні інструменти захисту прав громадян на соціальне забезпечення.
20. Моделі соціальної політики у соціальній політиці держави.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3300/1/мокрицька_30-11-20.pdf.

2. Право соціального забезпечення : навчальний посібник / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко, В. С. Тарасенко, Є. В. Краснов, О. С. Щукін, А. О. Гудзь, О. В. Корнілова; за заг. ред. Г. І. Чанишевої. Одеса, 2022. 266 с.

3. Іншин М.І., Мацюк В.Я. Пенсійне законодавство України. Науково-практичний коментар до основних нормативних актів, що регулюють питання пенсійного забезпечення. К.: Видавничий дім «Професіонал», 2019. 540 с.

4. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення : монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України Г. І. Чанишевої ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2022. 312 с.

Допоміжна:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

3. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

4. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

5. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 № 2017-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.

6. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 № 966-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14>.

7. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>.

8. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.1998 № 16/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>.

9. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.

10. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 № 1057-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>.

11. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 № 1788-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>.

12. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 № 1533-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>.

13. Про зайнятість населення в Україні: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.

14. Основи законодавства про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.

15. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 № 875-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>.

16. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо професійної і трудової реабілітації інвалідів: Закон України 06.10.2005 № 2960-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2960-15>.

17. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 01.06.2000 № 1767-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-14>.

18. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28.02.1991 № 796-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12>.

19. Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 № 2262-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12>.

20. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>.

21. Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються зі служби у зв'язку з реформуванням Збройних сил України, та членів їх сімей: Закон України від 15.06.2004 № 1763-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1763-15>.

22. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>.

23. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18.05.2004 № 1727-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15>.

24. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 № 1768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>.

25. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005 № 2623-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>.

26. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Закон України від 16.11.2000 № 2109-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>.

27. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 № 2811-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>.

28. Гуйван П.Д. Право на справедливий суд: сутність та темпоральні виміри за міжнародними стандартами : монографія. Харків : Право, 2019. 584 с.

29. Онишук І.І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах : монографія.. 2-ге вид., стер. Харків : Право, 2019. 226 с.

30. Політико-правова ментальність українського соціуму в умовах європейської інтеграції: монографія / [О.О.Безрук, В.С.Бліхар, Л.М.Герасіна та ін.] ; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2019. 744 с.

31. Савчин М.В. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005-2020: монографія. Харків: Право, 2020. 384 с.

32. Яковлев О.А. Фундаментальні проблеми правового регулювання умов праці і встановлення гарантій для працівників : монографія. Харків : Право, 2019. 456 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>

2. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua>

4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

5. Google Академія. URL: <https://scholar.google.com.ua/?hl=uk>

6. Сайт Європейського Суду з прав людини. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%222CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%222CHAMBER%22]})

Міжнародні видання:

1. The strategy of the International Labour Organization. Social security for all: building social protection floors and comprehensive social security systems / International Labour Office, Social Security Department. Geneva, International Labour Organization. URL:

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---soc_sec/documents/publication/wcms_secsoc_34188.pdf

2. Goldblatt, Beth, 'The Right to Social Security', in Malcolm Langford, and Katharine G. Young (eds), *The Oxford Handbook of Economic and Social Rights* (online edn, Oxford Academic, 18 Aug. 2022), <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780197550021.013.10>.

3. Making the right to social security a reality for domestic workers: A global review of policy trends, statistics and extension strategies. International Labour Organization. Geneva, 2022. 103 p. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_848280.pdf

